

Благодарността на жерава

(японска народна приказка)

Много, много отдавна в подножието на една планина живели един дядо и една баба. Дядото всеки ден събирал дърва и ги носел в града, за да ги продава. А с припечелените пари едва свързвали двата края.

Веднъж, в един мразовит зимен ден, дядото отново се отправил в планината за дърва.

Вървял си той по пътеката, когато изведнъж отнякъде се чул вик.

— Какъв ли е този вик? Прилича ми на птичи. Какво ли се е случило? — зачудил се старецът и продължил да върви нагоре, като се оглеждал наоколо.

— Ето какво било! — възкликнал дядото, докато газел дълбокия сняг.

На самия връх под едно дърво той видял уловен в примка жерав. Жеравът отчаяно се мятал насам-натам. Пърхал с криле в снега, опитвал се да се освободи, но примката била много здрава.

— Бедничкият! — съжалил го дядото, отрязал връвта и го освободил от примката.

— Малко са пооскубани крилете ти, но нямаш големи рани — продължил старецът. — Хайде, отлитай бързо! И вече внимавай много да не се хванеш отново в примките на ловците.

Жеравът отърсил криле и радостно литнал в небето. Старецът слязъл от планината и забързал към града. Въпреки че вървял в снега и леденият вятър го пронизвал, той усещал в сърцето си топлина. Бил много доволен, че успял да спаси жерава.

В града той продал дървата. Със спечелените пари купил подарък на бабичката си и вечерта се завърнал в къщи.

— Бабо, днес се чувствавам чудесно, защото сторих едно добро дело — започнал да разказва дядото, като се греел на огъня.

— Наистина, добре си направил, дядо! — с усмивка отвърнала бабата, след като изслушала разказа. — Колко ли се е зарадвал жеравът, когато си го пуснал на свобода.

Точно в това време някой почукал на външната врата.

— Добър вечер. Добър вечер — се чул приятен глас.

Бабата отворила вратата, а навън в студа стояла чудно красива девойка.

— Тръгнала съм на път, но сбърках посоката. Не бих ли могла да остана при вас тази нощ? — попитала девойката с треперещ глас.

Бабата веднага се съгласила. Момичето отърсило снега от себе си и седнало до огнището. Било облечено в кимоно, с изрисувани върху него жерави, накацали в снега. — Сигурно ти е студено. Нашият дом е малък, но ти си добре дошла в него. Остани тук, докато искаш — казала бабата, хвърлила няколко дръвца в огъня, набързо приготвила оризова каша и нахранила момичето.

На следващата сутрин то се събудило най-рано. Наляло вода и изчистило къщата. И така — всеки ден. Защото красивото момиче останало при дядото и бабата като тяхна дъщеря.

Един ден то казало:

— Искам да изтъка един плат. Вие сигурно имате стан.

— Имаме стан, имаме — разбързал се дядото. — Когато беше млада, моята бабичка обичаше да тъче.

Дядото слязъл в мазето и извадил от там стар и поизвехтял стан.

— Не е нов, но е добър — казала девойката. Искам да изтъка един необикновен плат. Затова, докато работя, никой не трябва да ме вижда. Не трябва дори и да надниквате. Обещайте ми, моля ви се.

— Добре, добре, няма — съгласили се и двамата старци.

Момичето влязло във вътрешната стая и скоро бабата и дядото чули първите удари на стана. От сутрин до вечер то работело, без да почине.

Платното, което изтъкала девойката, било бяло като сняг.

— Колко е красиво — възхитила се бабичката, — чак заслепява очите с белотата си.

— Прекрасно е. Сигурно ще можем да го продадем много скъпо — радвал се и дядото. Взел той готовото платно и отишъл в града.

Щом го видели, градските търговци изпратили стареца в замъка на местния владетел.

— Този плат е невероятно красив — зачудил се и той. — Ще заповядам да ми ушият от него парадна дреха.

Платил господарят богато на дядото и му казал:

— Ако ми донесеш още от този плат, няма да съжаляваш.

— Колко скъпо успях да продам плата — радвал се дядото като дете, броял парите и бързал да се прибере в къщи при момичето и бабата.

А господарят не го излъгал. Колкото пъти отивал в замъка с изтъкания от девойката плат, толкова пъти се прибирал в къщи с препълнена кесия.

Бабата и дядото започнали да живеят заможни. Все по-често по лицата им се задържала усмивка. Затова пък девойката изглеждала от ден на ден все по-отпаднала.

Белота ѝ се изгубила и по лицето ѝ се появили червени петна. Започнала да слабее.

Движела се с мъка, изчезнала пъргавината, с която тъчала в началото.

— Не си болна, но си много изморена от работа. Защо не спреш да тъчеш за известно време? — говорела ѝ бабата, разтревожена от вида ѝ.

— Не, не, нищо ми няма — отговаряла девойката с усмивка. Но от нея лицето ѝ ставало още по-тъжно.

И ето, през една нощ се случило нещо съвсем неочаквано. Бабата казала шепнешком на дядото:

— Много странно. Това дете не е добре. Чуй. Ударите на стана звучат все по-бавно.

И наистина, от вътрешната стая, където работело момичето, ударите на стана долитали все по-неравномерни и по-бавни, а от време на време дори спирали.

— Много се безпокоя за нея. Да надникнем, а? — предложила бабата.

— Не трябва да правим това — дърпал се старецът. — Та нали й дадохме дума.

— Само ще надникнем — не се оставяла старицата — Тя няма да разбере.

И съвсем тихо отместила плъзгащата се книжна врата. Получил се малък процеп и бабата надникнала през него.

— А! — извикала от изненада тя.

— Какво има? Какво видя? — попитал дядото, надникнал и той и останал също изумен. Какво ли видели двамата старци вътре? Сигурно е било нещо много странно, за да се учудят толкова много, нали?

На стана седял един жерав и тъчал. От време на време той изскубвал с клюна си пера от своите собствени, смесвал ги с конците и затова платното ставало толкова бяло.

— Дядо, нашето дете е жерав.

— Ето защо платното е толкова красиво.

Дядото и бабата зашепнали още по-тихо.

На следващата сутрин момичето застанало пред двамата старци и казало:

— Благодаря ви, че толкова дълго се грижихте за мен, но дойде време да се разделим

— и от очите ѝ закапали едри сълзи. — Вие вече видяхте — аз съм жерав. Аз съм същият жерав, когото, ти, татко, спаси от примката през онзи студен зимен ден. За благодарност дойдох да изтъка платно, каквото човешки ръце не могат да създадат. Но вие видяхте истинския ми образ и аз не мога да остана повече при вас. Това е платното, което изтъках снощи.

— Лошо постъпихме, прости ни — признал грешката и на двамата дядото. — Ти ни беше казала да не поглеждаме, а ние все пак надникнахме, за което те молим да ни извиниш. Никога вече няма да поглеждаме. Моля те, остани при нас.

— Ако ти си отидеш, ние ще останем пак само двамата с дядото. Ще ни бъде много мъчно без теб. Моля те, остани! — добавила и бабата, като избърсала с длан търкалящите се по бузата ѝ сълзи.

Девојката също заплакала.

— Слнцето вече изгрява. Аз трябва да тръгвам. Довиждане, мамо. Довиждане, татко.

Тя помахала с ръце и в същия миг се превърнала в бял жерав. Тук-там прозирало тялото му — местата, откъдето девојката — жерав била откъсвала перца, за да изтъче платното.

Бабата видяла раните и възкликнала:

— Тя се е наранила, за да работи за нас! — и през сълзи извикала — Прости ни. Никога няма да забравим твоята доброта.

Но жеравът, опиянен от волната шир на небето, вече се издигал нагоре. В лъчите на утринното слнце той се отправил на изток и ставал все по-малък и по-малък, докато накрая се изгубил от очите на двамата старци.